

PM Rotel I (Dnr KS 2020/1669)

Anmälan om svar på remiss av Promemorian Covid-19-lag

Remiss från Socialdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Anmälan om svar på remissen godkänns.

Föredragande borgarrådet Anna König Jerlmyr anför följande.

Ärendet

Sverige och omvärlden befinner sig med anledning av virussjukdomen Covid-19 i en allvarlig situation och måste fortsätta att planera för och genomföra extraordinära åtgärder. Virusets spridning är mycket snabbt och Världshälsoorganisationen (WHO) deklarerade den 11 mars 2020 att utbrottet av covid-19 är en pandemi. Efter en period med förhållandevis låg smittspridning har antalet fall som rapporteras ökat under senare delen av hösten 2020. Samtliga län omfattas för närvarande av tillfälligt skärpta allmänna råd från Folkhälsomyndigheten som bl.a. innebär att var och en om möjligt bör undvika att ha fysisk kontakt med andra personer än de som man bor med.

Nuvarande lagstiftning saknar i stor utsträckning stöd för att begränsa verksamheter i syfte att motverka trängsel och därmed förhindra smittspridning. Smittskyddslagen har inte haft tillräckliga möjligheter att vidta förebyggande åtgärder för att motverka en omfattande spridning i samhället av den samhällsfarliga sjukdomen covid-19.

Socialdepartementet har med anledning av ovanstående remitterat promemorian Covid-19-lag till bland annat Stockholms stad för besvarande. Socialdepartementet föreslår i promemorian att en tillfällig lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 ska införas. Det allmänna kan med stöd av lagen vidta åtgärder för att motverka trängsel eller på annat sätt förhindra smittspridning.

Till följd av kort remisstid har staden skickat in stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret ser positivt på den nya lagen och menar att den skapar goda förutsättningar för träffsäkra och adekvata åtgärder om så behövs.

Mina synpunkter

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Anmälan om svar på remissen godkänns.

Stockholm den 27 januari 2021

ANNA KÖNIG JERLMYR

Bilaga

Promemoria Covid-19-lag

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Pandemin visar att en översyn av det svenska systemet för krishantering och av smittskyddslagstiftningen behövs. Det svenska krishanteringssystemet är starkt decentraliserat och bygger på att den aktör som befinner sig närmast verksamheten och har ansvar under vanliga omständigheter, även har det under en kris. Det låter bra i teorin, men har under denna pandemi inneburit ett delat ansvar mellan regering, riksdag och statliga myndigheter, 21 regioner och 290 kommuner, vilket troligtvis har försämrat förutsättningarna att exempelvis snabbt skala upp testning och vaccinering.

Pandemilagen ger regeringen väldigt långtgående befogenheter. Även om det är nödvändigt givet den svåra situationen vi befinner oss i, så brukar den här typen av lagstiftning ta betydligt längre tid att bereda och förankra. Det är därför viktigt att den bara tillämpas om det är absolut nödvändigt för att minska smittspridningen och så snart som möjligt ersätts med en lagstiftning som visserligen ökar möjligheten till nationell styrning i händelse av en kris, men som också har beretts betydligt mer ingående än denna snabbversion av lagstiftning.

Avslutningsvis kommer kommunerna att behöva stödja och vägleda länsstyrelserna i tillsynsarbetet. Vi förutsätter att kommunerna också ersätts för detta eftersom det kommer att innebära merarbete för våra kommunala tillsynsmyndigheter i en redan hårt pressad situation.

Kommunstyrelsen

Särskilt uttalande gjordes av Rashid Mohammed (V) med hänvisning till Vänsterpartiets särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande gjordes av Lisa Palm (Fi) med hänvisning till Vänsterpartiets särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Sverige och omvärlden befinner sig med anledning av virussjukdomen Covid-19 i en allvarlig situation och måste fortsätta att planera för och genomföra extraordinära åtgärder. Virusets spridning är mycket snabbt och Världshälsoorganisationen (WHO) deklarerade den 11 mars 2020 att utbrottet av covid-19 är en pandemi. Efter en period med förhållandevis låg smittspridning har antalet fall som rapporteras ökat under senare delen av hösten 2020. Samtliga län omfattas för närvarande av tillfälligt skärpta allmänna råd från Folkhälsomyndigheten som bl.a. innebär att var och en om möjligt bör undvika att ha fysisk kontakt med andra personer än de som man bor med.

Nuvarande lagstiftning saknar i stor utsträckning stöd för att begränsa verksamheter i syfte att motverka trängsel och därmed förhindra smittspridning. Smittskyddslagen har inte haft tillräckliga möjligheter att vidta förebyggande åtgärder för att motverka en omfattande spridning i samhället av den samhällsfarliga sjukdomen covid-19.

Socialdepartementet har med anledning av ovanstående remitterat promemorian Covid-19-lag till bland annat Stockholms stad för besvarande. Socialdepartementet föreslår i promemorian att en tillfällig lag om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 ska införas. Det allmänna kan med stöd av lagen vidta åtgärder för att motverka trängsel eller på annat sätt förhindra smittspridning.

Till följd av kort remisstid har staden skickat in stadsledningskontorets tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 11 december 2020 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ser allvarligt på pandemins utveckling under hösten och välkomnar förbättrade möjligheter att minska risken för smittspridning. Staden ser positivt på förslaget till den tillfälliga lagen som markant ökar regeringens möjligheter att fatta beslut som begränsar smittspridningen vid en rad verksamheter och situationer som idag är, och framöver kan fortsatt vara, bekymmersamma.

Stadsledningskontoret anser att förslaget lyfter fram relevanta situationer och verksamheter och att den nya lagen på så sätt skapar goda förutsättningar för träffsäkra och adekvata åtgärder om så behövs. Stadsledningskontoret noterar att det innefattar åtgärder som hade varit lämpliga redan i ett tidigare skede av pandemin då kommunerna ibland har behövt agera utan entydigt stöd.

Den nya lagen ger regeringen, eller den myndighet som regeringen beslutar, ett bemyndigande att meddela föreskrifter om begränsningar eller förbud mot vissa

verksamheter. Konsekvenserna av lagen som sådan är svåra att peka ut då de helt är beroende av vilka beslut och föreskrifter som sedermera eventuellt meddelas utifrån den nya lagen.

De begränsningar som möjliggörs är långtgående och kan inskränka en rad friheter för såväl enskild som näringsidkare, exempelvis mötes- och demonstrationsfrihet, egendomsskydd och näringsfrihet samt rörelsefrihet. Stadsledningskontoret vill understryka vikten av att en föreskrift och beslut om begränsningar endast får tas om det verkligen är nödvändigt och inte vara mer långtgående i omfattning eller tid än vad som krävs för att stoppa smittspridningen.

Utifrån ett kommunalt perspektiv är möjligheten för regeringen att besluta om att en särskild kommun ska kunna meddela föreskrifter om förbud att vistas i en särskild park eller badplats eller annan liknande plats dit allmänheten har tillträde, särskilt intressant. Stadsledningskontoret delar promemorians bedömning att den lokala kännedomen är viktig för att eventuella restriktioner kopplat till detta ska bli effektiva. Inför vår och sommar skulle denna möjlighet kunna bli relevant och erfarenheten från i år är att det stundtals varit utmanande med trängsel och enbart information som verktyg. Stadsledningskontoret vill betona vikten av en nära och god dialog mellan den lokala nivån, länsstyrelse samt smittskyddsläkare i dessa frågor så att det för kommunen blir tydligt när begränsningar av detta slag kan anses vara berättigade ur smittskyddshänseende.

Promemorian gör bedömningen att de inskränkningar i den kommunala självstyrelsen som bemyndigandena möjliggör får anses vara befogade och proportionerliga. Exempel kan vara beslut om stängning av badhus, bibliotek med mera. Stadsledningskontoret kan konstatera att staden vid ett flertal tillfällen under pandemin på egen hand har tagit långtgående beslut om restriktioner men anser att promemorians bedömning ändå är giltig. Stadsledningskontoret vill dock understryka vikten av att regeringen noga överväger konsekvenser på samhällsviktig verksamhet om beslut om föreskrifter blir aktuellt. Exempel i stadens verksamhet är biblioteken. Även kollektivtrafikens betydelse för att stadens samhällsviktiga verksamhet ska kunna fortlöpa får inte underskattas.

Staden har i tidigare remissvar kopplat till åtgärder för att hindra pandemins utveckling betonat de negativa och allvarliga konsekvenser restriktionerna får för ekonomi och sysselsättning i samhället i stort och för staden som organisation. Effekten är särskilt tydlig i vissa branscher och de möjligheter till skärpningar som den nya lagen ger skulle riskera att ytterligare försvåra situationen för dessa näringar.

Frågan om ekonomisk ersättning med anledning av förordningar som meddelas med stöd av den föreslagna lagen bör, enligt promemorian, övervägas inom ramen för det arbete som löpande bedrivs för att lindra de ekonomiska verkningarna av covid-19. Stadsledningskontoret har förståelse för att frågan om detaljer i ekonomisk ersättning är tidigt väckt men vill ändå understryka vikten av att någon form av ekonomisk kompensation blir aktuell om ytterligare skärpningar beslutas utifrån den nya lagen.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att remissen anses besvarad i enlighet med vad som sägs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.